

 [Verhaal](#)

Basisschool toont dat inclusie werkt: 'Wat we doen, is redelijk uniek'

19 oktober 2023

Thomas Detombe

Een jaar geleden opende basisschool Matadi in Heverlee haar deuren. Matadi geeft onderwijs op maat van kinderen met en zonder een beperking. Leerlingen groeien samen op, diversiteit is er de norm. Met die visie zwemt Matadi tegen de stroom in. "Veel ouders kiezen bewust voor ons."

HANDICAP | INCLUSIE | JONG
DOSSIER: KANSRIJK OPGROEIEN

© ID / Sien Verstraeten

Leon vindt geen plek

De zesjarige Leon woont met zijn ouders in Nethen, net over de taalgrens. Hij lijdt aan een zeldzame erfelijke aandoening waardoor zijn taal en spraak moeizaam ontwikkelen. Leon startte in de lokale dorpschool, maar dat liep niet zo vlot.

'Een inclusieve school dichtbij voelde als een geschenk uit de hemel.'

"Toen hij vorig jaar zijn diagnose kreeg, zaten we met de handen in het haar", vertelt mama Griet Tweepenninckx. "Kinderen met een spraaktaalontwikkelingsstoornis kunnen alleen terecht in een Antwerpse, Brusselse of Hasseltse school voor buitengewoon onderwijs. Dat beperkte aanbod zorgde voor stress."

"Zonder extra ondersteuning zou een gewone basisschool te veel van hem vragen. Elke dag naar Antwerpen of Brussel pendelen is echter ook heel vermoeiend. Bovendien hoort hij niet thuis in het buitengewoon onderwijs. Cognitief is hij oké."

Geschenk

In september 2022 opende basisschool Matadi haar deuren. Deze Leuvense school heeft een uitgesproken visie op inclusie. “Ik maakte onmiddellijk een afspraak met de directrice”, herinnert Griet Tweepenninckx zich. “Leon kon starten in de derde kleuterklas. We waren erg blij. Een inclusieve school dichtbij voelde als een geschenk uit de hemel.”

Matadi (GO!) is het resultaat van een fusie tussen SKLO, een reguliere school, en de Parkschool, een school voor buitengewoon onderwijs type basisaanbod en type 9. Basisaanbod verwijst naar kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. Type 9 groepeerd kinderen met een autismespectrumstoornis zonder verstandelijke beperking. Beide groepen kinderen kunnen vandaag alleen in het buitengewoon onderwijs terecht.

Matadi groeit bottom-up. Niet de overheid maar Docenten voor Inclusie, Konekt en Hart voor Handicap begeleiden de school pedagogisch en organisatorisch. Hun doel? Vijf Vlaamse Flagship Schools creëren die aantonen dat inclusie en kwalitatief onderwijs samengaan.

“We combineren de sterktes van het buitengewoon en regulier onderwijs”, begint Jona Van den Bossche. Van den Bossche was vroeger leerkracht in het buitengewoon onderwijs, coördineerde de fusie tussen SKLO en de Parkschool en is vandaag co-directeur van Matadi. Die functie deelt hij met Nena Erzeel. Zij was vroeger zorgcoördinator en directrice van het SKLO.

Leertuinen

Een jaar geleden opende Matadi een leertuin voor het eerste en tweede leerjaar. Dit schooljaar doet men hetzelfde voor het derde en vierde leerjaar. In 2024 start men een leertuin voor de laatste twee schooljaren. Elke leertuin brengt kinderen uit het regulier en buitengewoon onderwijs samen.

‘Matadi wil aantonen dat inclusie werkt.’

Van den Bossche: “Onze eerste leertuin telde 66 leerlingen, verdeeld over vier nestklassen. Vanuit die klassen zwermen leerlingen uit naar niveaugroepjes voor rekenen en taal. Wereldoriëntatie en muzische opvoeding pakken we projectmatig aan. Daar werkt iedereen volgens zijn talent aan een groter project zoals een musical of het schoolfeest.”

Maatwerk

Van den Bossche: “Een goede leerkracht kan in zijn klas ongeveer drie lesniveaus aanbieden. Omdat wij met vier nestgroepen werken, kunnen we twaalf verschillende niveaus of lessporen aanbieden. Zo leveren we beter maatwerk dan veel klassieke scholen.”

‘Maatwerk veronderstelt dat je kort op de bal speelt. Wachten op een volgend schooljaar heeft geen zin.’

“Leerlingen uit het eerste en tweede jaar volgen samen les. Een vijfjarige met een talenknobbel kan perfect taalles volgen met zevenjarigen. Maar ook wie moeite heeft met schrijven, krijgt een aangepast aanbod. Soms zitten kinderen in een ander niveaugroepje voor taal dan voor rekenen.”

“We zetten leerlingen zo veel mogelijk in de zone van hun ‘naaste ontwikkeling’. Als ze meer uitdaging nodig hebben, springen ze naar een ander groepje. Wachten op een volgend schooljaar heeft geen zin. Maatwerk veronderstelt dat je kort op de bal speelt.”

Nestelen

“Leren en groei starten vanuit welzijn”, vult Nena Erzeel aan. “De eerste veertig minuten van de dag krijgt iedereen de kans om te ‘nestelen’. Leerlingen laden boekentassen uit en vertellen over hun ochtend. Er is niet onmiddellijk een dwingend lessenrooster. We maken echt tijd voor hen.”

“Elke nestklas heeft twee jaar lang een vaste leerkracht. Die vormt een veilig ankerpunt. Een klas telt maximaal achttien kinderen, al zitten we daar in elke groep onder.”

‘Door zijn taalachterstand is Leon meer een observator dan prater. Dat is oké: hij kan hier zichzelf zijn.’

“Nestelen is een mooi woord”, reageert de mama van Leon. “Het verwijst naar contact maken met jezelf, anderen en de omgeving. Leon heeft die opstarttijd nodig om zich goed te voelen. Door zijn aandoening duurt alles wat langer. Hij kijkt graag even de kat uit de boom. Daarna is hij even betrokken als elk ander kind.”

Leon

“Leon kan hier gewoon Leon zijn. Vanuit zijn spraak- en taalachterstand is hij meer een observator dan een prater. Maar dat is oké. Niemand maakt er iets van.”

‘Leon kan hier gewoon Leon zijn.’

“Vorig jaar zat hij in de derde kleuterklas. Die maakt geen deel uit van de leertuin, al voelde je dat de juf erg haar best deed om hem te betrekken. Zo organiseerde ze een klasmoment waarop iedereen enkele eenvoudige SMOG-gebaren aanleerde. Zinvol, want Leon communiceert onder meer via SMOG”, aldus mama Tweepenninckx.

“Dat klasgenoten via handgebaren hallo of dankjewel kunnen zeggen, lijkt bescheiden. Zo voelt het niet voor hem. Ik weet dat hij hun inspanning waardeert. Die appreciatie maakt hem ook geduldiger als mensen hem niet onmiddellijk begrijpen.”

Kleine groepjes

Tweepenninckx gaat verder: “Op 1 september startte Leon met veel goesting in leertuin een. Ik denk dat de kleine nestgroepjes werken voor hem. Vorig jaar zat hij in een klas met vijftwintig kleuters. Hij had een fantastische juf, maar aan de drukte kon ze weinig doen. Zijn huidige klas telt twaalf leerlingen. Er zijn minder prikkels en meer kansen om contact te maken met anderen. Dat helpt enorm.”

‘Over inclusie maken vooral ouders zich zorgen. Kinderen zelf hebben er nauwelijks vragen bij.’

“Ons grote doel is Leon laten deelnemen aan de samenleving. Daar moet je vroeg mee beginnen. In Matadi ontmoet hij dagelijks kinderen met en zonder ondersteuningsnoden. Kinderen zelf hebben daar nauwelijks vragen bij. Ze zijn nog erg kneedbaar en staan open voor alles.”

“Over inclusie maken vooral ouders zich zorgen. Dat is jammer want na verloop van tijd nemen kinderen die zorgen over. Zo verliezen ze hun open houding en doorbreek je de cirkel niet.”

Directeurs Jona Van den Bossche en Nena Erzeel: “Omgaan met diversiteit wordt een van de kernvaardigheden van de toekomst. Kinderen groeien hier samen op. Op die manier normaliseren we anders-zijn.”

© ID / Sien Verstraeten

Diversiteit als uitgangspunt

“Diversiteit is ons uitgangspunt”, reageert directrice Nena Erzeel. “Waarom zouden we kinderen met een beperking naar aparte scholen sturen op vijftig kilometer van hun woonplaats? Wetenschap en talloze buitenlandse voorbeelden bewijzen dat inclusie werkt. Op voorwaarde dat je een visie hebt en voldoende middelen voorziet.”

‘Waarom zouden we kinderen met een beperking naar aparte scholen sturen op vijftig kilometer van hun woonplaats?’

Erzeel: “Wil je als maatschappij slagen, dan moet je investeren in samenleven en samenwerking. Achtergrond, taal of een beperking mogen geen obstakels zijn. Omgaan met diversiteit wordt een van de kernvaardigheden van de toekomst. Bij Matadi wandelen kinderen met uiteenlopende mogelijkheden samen door de schoolpoort. Ze groeien samen op. Op die manier normaliseren we anders-zijn.”

Krachtig team

Diversiteit zie je ook in het zorg- en lerarenteam. “Hier ligt onze grootste kracht”, aldus Jona Van den Bossche.

“Het buitengewoon en regulier onderwijs apart organiseren, leidt tot homogene teams. In het buitengewoon onderwijs werken relatief veel kinesisten, opvoeders, ergotherapeuten, logopedisten en orthopedagogen. Het reguliere onderwijs telt vooral leerkrachten. Onze kinderen worden begeleid door al die mensen samen.”

‘Matadi begeleidt kinderen met leerkrachten, opvoeders, ergotherapeuten, logo’s en orthopedagogen.’

“Paramedische medewerkers ondersteunen in de eerste plaats kinderen met extra noden. Toch profiteert iedereen van hun aanwezigheid. Waar de ergotherapeut vroeger bewegingsoefeningen gaf voor een groep van vier, gebeurt dat nu soms voor de hele nestklas. Hetzelfde geldt voor SMOG-gebaren of tips rond een gezonde zithouding. Die oefeningen zijn voor alle kinderen interessant.”

Erzeel: “Je kan ook sneller verwijzen naar gepaste hulp. Als een leerkracht bijvoorbeeld taal- of spraakproblemen opmerkt, komt de logo even observeren. Die onmiddellijk inzetbare expertise is goud waard.”

“In het gewone onderwijs volgt bij een mogelijk logopedisch probleem een oudergesprek. Men consulteert het Centrum voor Leerlingenbegeleiding, organiseert observaties of een test en betreft pas dan een professional. Tussen het eerste vermoeden, een diagnose en de start van een buitenschools zorgtraject zit soms een jaar. Ook omdat veel logo's een wachtlister hebben. Matadi hoeft die tussenstappen niet te nemen. Je wint kostbare tijd.”

Draagvlak

Van den Bossche: “Sommige ouders vrezen dat inclusief onderwijs gemiddeld ontwikkelende kinderen benadeelt. Dat klopt niet. Met onze manier van werken garanderen we extra uitdaging en complementaire zorgondersteuning.”

Lees ook

Ouders voor Inclusie: een pleidooi voor participatie en gelijkwaardigheid

‘Eerst leefden er twijfels, vandaag voel je vooral enthousiasme.’

“Klassieke hulpmiddelen uit het buitengewoon onderwijs zijn voor iedereen beschikbaar. Denk aan dempende koptelefoons. Die zijn handig om te focussen op een taak en om prikkelarme momenten in te lassen. Niet alleen kinderen met autisme hebben daar baat bij.”

“Voor de lancering van Matadi leefden er twijfels”, herinnert Erzeel zich. “Niemand wilde een zorg- of concentratieschool worden, een school die problemen aantrekt. Een jaar later voel je vooral enthousiasme. Veel ouders kiezen bewust voor ons. Bij rondleidingen krijgen ze het helemaal warm.”

Uitleggen wat inclusie betekent

“Mensen goed uitleggen wat inclusie betekent, helpt. Draagvlak is cruciaal”, zegt Van den Bossche.

‘Wat we doen, is redelijk uniek in Vlaanderen.’

“Bij de start legde [GO! Scholengroep Huis11](#) geen concrete voorwaarden op. De nieuwe school moest innovatief en inclusief zijn, dat was alles. GO! hield de vinger aan de pols, maar we beslisten grotendeels zelf, samen met het schoolteam, hoe Matadi vorm kreeg. Dat geeft je veel vrijheid, maar ook verantwoordelijkheid.”

“Een jaar lang zat ons projectteam bijna wekelijks samen. Konekt en Docenten voor Inclusie gaven feedback op onze eerste plannen, waarna we alles terugkoppelden naar leerkrachten, ouders en buurtbewoners. Iedereen kreeg inspraak. We waren voorbereid, maar toch bleef het spannend tot de lancering. Wat we doen, is redelijk uniek in Vlaanderen. Je wilt geen valse start.”

Slimme begroting

Matadi steunt op een innovatief vormings- en personeelsbeleid. Van den Bossche: “De overheid voorziet 46 euro opleidingsbudget per leerkracht per jaar. Echt peanuts. Wij verdrievoudigen dat bedrag door zuinig te zijn met andere budgetten. Een heel bewuste keuze. Inclusie betekent investeren in expertise.”

‘We verdrievoudigden ons opleidingsbudget. Inclusie vergt expertise.’

Erzeel: “Per leertuin volgt iemand twee dagen bijscholing rond talentontwikkeling. Daarbij richten we ons niet alleen op kinderen met extra zorgnoden. Zo volgt er ook iemand een opleiding rond hoogbegaafdheid in de klas. Gekwalificeerde medewerkers helpen kinderen uitgroeien tot de beste versie van zichzelf.”

“In coachinggesprekken vraag ik medewerkers waarin ze goed zijn, waaraan ze nood hebben en hoe die zaken in onze werking passen. We laten mensen nooit ondoordacht vormingen volgen. De vorming rond hoogbegaafdheid wordt bijvoorbeeld gevolgd door iemand die al een tijdje rond het thema werkt. Op die manier creëer je kartrekkers die hun expertise met veel goesting delen.”

“Met behulp van opleiding, uitwisseling en coaching maken we iedereen sterker. Je ziet dat leerkrachten constant dingen leren van elkaar, van de zorgcoördinator, van ondersteunde ergo's en logo's. Kennisdeling is van goudwaarde in een multidisciplinair team als het onze.”

Lees ook

Inclusie: 'We gaan met ongelof terugkijken op deze periode'

Griet Tweepenninckx, mama van Leon: “Matadi is een gemeenschap. Je krijgt nooit het gevoel dat leerkrachten zich beperken tot hun klas. We weten dat ze Leon als team zullen begeleiden. Zo krijgt hij de beste kansen.”

© ID / Sien Verstraeten

Lerarentekort

Van den Bossche: “Dat ons onderwijs middelen en mensen tekortschiet, is maar deels waar. Het gaat ook om hoe je die middelen inzet. Matadi gooit mensen en middelen uit twee onderwijssystemen samen. En wat blijkt? Een plus een is drie: je springt verder met hetzelfde budget. Zo wordt inclusie mogelijk.”

‘Kennisdeling is van goudwaarde in een multidisciplinair team als het onze.’

Er komt ook een nieuwbouw. De werken starten binnenkort. “Indeling en architectuur worden afgestemd op onze inclusieve visie”, legt Van den Bossche uit. “Er komen open leerlandschappen met veel aparte hoeken, prikkelarme ruimtes, enzovoort. Leerlingen zullen niet langer de gang moeten oversteken om naar hun niveaugroepje te gaan. We kijken ernaar uit. Een divers leerlandschap maakt maatwerk en inclusie bijna tastbaar.”

Hechte gemeenschap

Dat Matadi begeistert, bleek uit het laatste personeelsfeest. Van den Bossche: “Twee teams die elkaar vroeger nauwelijks kenden, vierden enthousiast samen feest. Ook een maandelijks afterwork is een succes. Goed onderwijs hangt samen met hechte menselijke relaties. Zonder vertrouwen geen samenwerking of uitwisseling. Dan blijft iedereen op zijn eilandje.”

‘Goed onderwijs hangt samen met hechte menselijke relaties.’

Erzeel: “Voor de opstart van leertuin twee stelden dit schooljaar achttien mensen zich kandidaat. Dubbel zoveel als nodig. Kunnen kiezen is een luxeprobleem. Leerkrachten zien de meerwaarde van inclusief onderwijs. Ook voor zichzelf.”

De mama van Leon beaamt: “Matadi is een gemeenschap. Toen we de leertuin voor het eerst verkenden, ontvingen de vier nestjuffen ons samen. Je krijgt nooit het gevoel dat leerkrachten zich beperken tot hun klas. Dat creëert rust en vertrouwen. We weten dat ze Leon als team zullen begeleiden. Zo krijgt hij de beste kansen.”

“Zolang ons onderwijs focust op het gemiddelde kind, dreigen leerlingen die daarvan afwijken uit de boot te vallen”, zegt Tweepeninx nog. “Jammer, want zo gaat veel talent verloren. Matadi zou de regel moeten zijn, geen uitzondering. Bovendien had Leon het geluk dat ik het onderwijsveld goed ken. Dat hielp in de zoektocht naar een geschikte school.”

“Na mijn [getuigenis op de schoolwebsite](#), kreeg ik veel reacties van andere ouders. Zij moeten hun kinderen soms uren op de bus zetten en begrijpen niet waarom scholen in de buurt geen plaats hebben. Hun strijd en verdriet raken me. Waarom geloven beleidsmakers niet in inclusief onderwijs? Matadi toont dat het kan. Het wacht niet op de politiek en zwemt tegen de stroom in. Heel straf.”

“Leon groeit vandaag op tussen andere kinderen. Hij kan een netwerk in de buurt opbouwen. Hij hoort erbij en leert omgaan met iedereen. Die kans verdient elk kind.”

Lees ook

Hoogbegaafde kinderen en jongeren: ‘Er gaat veel talent verloren’

ELKE WEEK EEN UPDATE?

[Schrijf je in voor de nieuwsbrief](#)

ZELF SCHRIJVEN?

[Redactionele richtlijnen](#)

JE ACTIVITEIT BEKENDMAKEN?

[Agenda](#)

VRAAG OF OPMERKING?

info@sociaal.net

Met de steun van de Vlaamse overheid.

Sociaal.Net vzw, Turnhoutsebaan 139A, 2140 Borgerhout
© **2023 SOCIAAL.NET**

[Beheer cookies](#)